

По какъв начин природното наследство допринася за местното икономическо развитие в Шотландия?

Д-р Gary Hill

Резюме

Засилено се налага аргумента, че природното наследство и местата за отдых и култура могат да допринесат за сравнителното предимство на селските райони. Потенциалните ползи от дейностите по консервация на природата варират според типа дейности, характеристиката на местата и вида на местните селски икономики.

Консервация на природата и заделяне на територии в Шотландия

Голяма част от общата площ на Шотландия е включена в един или повече типа заделена като природно наследство територия. Тези заделения имат различни видове цели:

1. Предимно консервация на природата – в Националните природни резервати;
2. Природна консервация в рамките на селскостопанския ландшафт – Схема на отговарящите по земята от селските райони (Rural Stewardship Scheme);
3. Интегриране на редица алтернативни начини на земеползване, включващи консервацията на земята – Регионалните паркове.

Втората опция е може би от най-голямо значение, в смисъл, че схемата осигурява директна подкрепа на дейностите по консервацията, тъй като разполага със значителен аграрно-екологичен бюджет осигурен от Общата Аграрна Политика (CAP) на ЕС.

Дейности по консервация в икономиката на Великобритания

В повечето селски райони на Шотландия традиционните селски сектори, като развитие на селското стопанство, намаляват по значение. В същото време се увеличават дейностите по консервация на природата.

Дейностите по консервация на природата могат да се разделят на т.н. ‘основни’ дейности (туризъм свързан с дивите природни видове, екологично образование и разяснения, управление на хабитати, еко-фермерство) и т.н. ‘сигурни’ дейности (общ туризъм, развитие на местни занаяти и дейности за отдых като планински туризъм и алпинизъм).

Таблица 1 показва заетостта в т.н. ‘основни’ дейности по консервация на природата в Шотландия.

Таблица 1 Работни места свързани с т.н. ‘основни’ дейности по опазване на природното наследство, Шотландия (SNH, 1998)

	Бр. раб.места	%
1. Опазване на природата, качествена поддръжка & подобрения	4,280	52
2. Проучвания и наблюдения по опазване на природата	1,065	13
3. Екологично образование и разяснения	1,390	17
4. Туризм свързан с дивите природни видове	800	10
5. Природна археология	50	1
6. Средства за масова информация по природни проблеми	95	1
7. Консултанти по природни проблеми	290	4
8. Производство и дизайн на екологични снаряжения	260	3

Икономически ползи от дейностите свързани с консервацията на природата

Както бе посочено, една от формите на икономическа полза от дейностите свързани с консервацията във Великобритания е аграрно-екологичната програма, финансирана от Общата Аграрна Политика на ЕС. В тази програма, са залегнали спогодби за управление, с цел да се окуражи поддръжката на традиционното фермерство, както и на управлението на ценния хабитат, като мочурища и планинска флора. Съществуват и схеми за незаетите с фермерство по засаждане на дървета и управление на хабитатите.

Тези схеми подпомагат директно хората, които могат да извлекат полза от възникналите директни и косвени възможности за работа. Като цяло икономическото влияние на тези схеми може да бъде положително или отрицателно, в зависимост от степента, до която тези схеми стимулират работата по консервацията и ограничават другите производства, като фермерството.

Икономически ползи от развитие на туристически дейности

Туризмът е изключително важна форма на дейност свързана с консервацията на природата.

Освен, че директно допринася за осигуряване на стабилни работни места, туризмът може да генерира значителни допълнителни разходи по места, в подкрепа на местните услуги като магазини, бензиностанции и обществен транспорт, които са от значение за селските общини. Установено е, че туризмът свързан с консервацията на природата създава най-много полза по места, поради силните си връзки с местните икономики.

В Шотландия съществуват различни примери за проекти по т.н. ‘основен’ свързан с дивите природни видове туризм, включително проекти на общи природно-исторически теми, напр. центрове за посещение и био-разнообразие; и проекти специално занимаващи се с биологичните видове от изключителен интерес, напр. наблюдение на животни и птици.

Съществуват също и примери за т.н. 'сигурен' туризъм, който зависи най-вече от красотите и дивите природни видове в района, но които не са единствените по важност забележителности, а съществуват и други възможности за отдих (центрове за посещения, магазини, места за наем на велосипеди, обиколки с джипове, рибарство, спортна стрелба) наред с по-традиционните селско стопански и горски производства.

Пречки и ограничения по осъществяване на социално-икономическите възможности

От значение е да се определят факторите, които оказват влияние върху типа и степента на икономическа полза от консервацията на природата.

Консервация с високата стойност може да привлече повече посетители. От друга страна чувствителността и уязвимостта на хабитатите и биологичните видове може да ограничи типовете развлекателни дейности. Географски фактори като близост до населени територии и достъп са също важни за определяне на типа, обхвата и структурата на всяка потенциална природно ориентирана туристическа дейност. Икономиката като цяло, както и по места е също от значение. На местно ниво, съществуващите извън консервацията дейности, като селско стопанските производства, могат да въздействат върху желанието на местните действащи лица да се захванат с консервация. Също възможностите за развитие на инициативи свързани с туризма могат да бъдат ограничени от липсата на инфраструктура и обществени възможности. На по-широко макро-икономическо ниво, търсенето на туристически и свързани с природата продукти зависи от нивото на доходи и валутния курс. Успехът на икономиката като цяло също определя размера на държавните финанси заделени за консервация на природата.

Институционни ограничения

Като цяло общините с развита активна мрежа и партньорства са във възможно най-благоприятно положение за извличане на идеи и ресурси за дългосрочно стабилно развитие. Те са и в най-добра позиция да се възползват от съществуващите възможности за външно финансиране.

Проблеми с човешките ресурси

Демографски промени, социално сепление, образование, културни стойности, амбиции, самочувствие и опит са човешки фактори, които играят важна роля за относителният успех на местното население.

Дискусия и заключения

Защитените зони и природно наследство като цяло, се предлагат засилено на местното население като източници на ново икономическо и социално развитие. Дейностите по консервация могат да осигурят ценна допълнителна дейност на индивидите заети в по-традиционните, но западащи селски сектори, като селско стопанското производство. Дейностите по консервация са също значително добре интегрирани с местните икономики и са с добър потенциал за извличане

на местна икономическа полза. Въпреки това съществуват специфични ограничения, които трябва да се вземат предвид при определяне успеха на дейностите по консервация на природата.